

KVALITETSDEKLARATION

Betalningsbalans och utlandsställning

Ämnesområde
Finansmarknad

Statistikområde
Ämnesövergripande statistik

Produktkod
FM0001

Referenstid
2017 kvartal

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikansvändares informationsbehov	4
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	5
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	7
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	9
3 Aktualitet och punktlighet	9
3.1 Framställningstid	9
3.2 Frekvens	9
3.3 Punktlighet	10
4 Tillgänglighet och tydlighet	10
4.1 Tillgång till statistiken	10
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	10
4.3 Presentation	10
4.4 Dokumentation	10
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	10
5.1 Jämförbarhet över tid	10
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	11
5.3 Sam användbarhet i övrigt	11
5.4 Numerisk överensstämmelse	11
Allmänna uppgifter	12
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	12
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	12
C Bevarande och gallring	12
D Uppgiftsskyldighet	12
E EU-reglering och internationell rapportering	12
F Historik	13
G Kontaktuppgifter	13

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Betalningsbalansen är en sammanställning av ett lands reala och finansiella transaktioner med omvärlden. I en sluten ekonomi bestäms nivån på investeringarna av det samlade sparatet i ekonomin. Detta innebär att om sparatet av någon anledning minskar blir följderna att även investeringarna minskar. I en öppen ekonomi är sambandet mellan sparande och investeringar inte lika tydligt eftersom globala finansiella marknader gör att internationellt kapital enkelt kan flöda mellan länder. Betalningsbalansen innehåller information om dessa flöden.

Betalningsbalansen kan delas in i:

- Bytesbalansen, som visar handel i varor och tjänster, primärinkomster som främst består av löner samt avkastning på finansiella tillgångar och skulder, samt sekundärinkomster såsom t.ex. EU-bidrag och avgifter.
- Kapitalbalansen, som dels omfattar EU-bidrag och U-bistånd för reala investeringar och dels köp och försäljning av icke-producerade ickefinansiella tillgångar.
- Den finansiella balansen, som delas in i direkta investeringar, portföljinvesteringar, finansiella derivat, övriga investeringar och valutareserven. Den finansiella balansen visar förändringar i finansiella tillgångar och skulder gentemot omvärlden. Som tillgång menas bland annat transaktioner i utländska värdepapper och svenska lånefordringar på utlandet. Som skuldtransaktion avses exempelvis handel med värdepapper med svensk emittent samt lån i utlandet med svensk låntagare.

Utlandsställningen visar ett lands totala nettoskuld-/nettotillgång gentemot omvärlden och redovisas i form av stockuppgifter över samtliga inhemska sektors tillgångar och skulder. Nettot av tillgångarna och skulderna är således ett mått på ett lands förmögenhet gentemot omvärlden. Stockuppgifterna redovisas till marknadsvärde och delas precis som den finansiella balansen in i direkta investeringar, portföljinvesteringar, finansiella derivat, övriga investeringar och valutareserven.

Riksbanken ansvarar för den svenska betalningsbalansen men uppgifterna samlas in, bearbetas och publiceras av SCB. Parallellt med betalningsbalansen sammanställs en utlandsställning. När betalningsbalansens källor och metoder beskrivs nedan omfattas också utlandsställningen utan att detta uttryckligen alltid skrivs.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Betalningsbalansen, utlandsställningen och dess delposter används som underlag för analys av ekonomin på kort och lång sikt. Till exempel:

- som underlag till utlandsdelen i nationalräkenskaperna
- som underlag för strukturstatistik och för att belysa frågor kring utländskt ägande av inhemska företag (direkta investeringar)
- som underlag för växelkursanalys

Användare är bl.a. Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet, Riksbanken, Nationalräkenskaperna, Kommerskollegium, ekonomer, forskare och media.

Eurostat, Europeiska centralbanken, OECD och andra internationella organ använder statistiken för analys och vidare spridning av internationell statistik.

1.2 Statistikens innehåll

Statistisk intressestorhet är marknadsvärdet av Sveriges reala och finansiella transaktioner med omvärlden som skett under aktuellt kvartal. För utlandsställningen motsvaras den av Sveriges tillgångar och skulder vid slutet av perioden. I praktiken skiljer sig intressestorhet och målstorhet åt, främst genom att samtliga reala och finansiella transaktioner inte kan samlas in med hänsyn till uppgiftslämnarbörda. För de flesta undersökningar som ligger till grund för betalningsbalans och utlandsställning utgör företag uppgiftslämnare. Urvalen görs med cut-off där de minsta företagen utesluts från rapportering. En annan orsak till skillnad mellan mål- och intressestorheter är att de transaktioner som avses avgränsas enligt Internationella valutafondens handbok Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM6).

1.2.1 Objekt och population

Målpopulationen är de transaktioner som görs av företag och organisationer som har betydande transaktioner med omvärlden. Bland posterna i betalningsbalansen finns ingen fullständig förteckning över alla transaktioner som sker mellan Sverige och omvärlden. Undantaget är varuhandeln med länder utanför EU, en del av bytesbalansen, som baseras på tullregister över införsel och utförsel av varor. I övriga fall sker uppskattningen av transaktionernas värden samt tillgångar och skulder i princip uteslutande via information från de företag och organisationer som har handel med varor, tjänster, eller finansiell handel med omvärlden. Riksbankslagen innebär att samtliga svenskar (privatpersoner, företag och organisationer) som genomför transaktioner med utlandet kan omfattas av statistikrapportering. I praktiken omfattas de företag som har betydande transaktioner med utlandet. Detta med tanke på uppgiftslämnarbördan som skulle bli orimligt stor om samtliga enheter som genomför transaktioner med omvärlden skulle omfattas. Hänsynen till uppgiftslämnarbördan samt den standard för vilka transaktioner som avses i BPM6 är det som avgränsar intressepopulationen till målpopulationen. För utlandsställningen görs samma avgränsning.

Målobjekten är de företag och organisationer som har betydande ekonomisk aktivitet med omvärlden. Observationsobjekt (juridisk enhet) sammanfaller med målobjekt vid totalundersökningar med cut off-gräns men i vissa undersökningar är observationsobjekten ett urval. För närmare information se *Källor och metoder 2015* samt dokumentation för de undersökningar som

betalningsbalansen baseras på. I vissa fall där cut-off använts ses företag under "cut-offen" som ett medvetet bortfall och skattas i inte. Förfarandet bidrar alltså inte till modellosäkerhet men osäkerhet relaterad till bortfall. Se även 2.2.4 Bortfall.

1.2.2 Variabler

Målvariabeln är värdet för olika transaktionstyper efter delposterna i betalningsbalansen. Intressevariabler överensstämmer med målvariabler.

För utlandsställningen är målvariabeln ställningsvärden, alltså tillgångar och skulder i de olika delposterna vid en viss tidpunkt. Intresse- och målvariabler är överensstämmande.

1.2.3 Statistiska mått

Det statistiska mått som används är summa. Värden anges i kronor.

1.2.4 Redovisningsgrupper

För betalningsbalans:

Tillgångar

Skulder

Delposter i betalningsbalansen (i enlighet med BPM6)

För bytesbalansen redovisas handeln efter inom/utanför EU

Ytterligare nedbrytningar inom den finansiella balansen redovisas specifikt för portfölj- och direktinvesteringar. För portföljinvesteringar finns innehaven redovisade efter typ av instrument, emissionsvaluta, löptid, land, sektor för innehav och emittentsektor. För delposten direkta investeringar fås nettotransaktionerna uppdelade i branch, land och investeringspost.

Utlandsställningen har redovisningsgrupper tillgångar, skulder, valuta, sektor och löptid.

1.2.5 Referenstider

För betalningsbalansen är referenstiden månad, kvartal, halvår och år. För utlandsställningen som avser ställningsvärden är referenstiden utgången av kvartalet, halvåret eller året.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Betalningsbalansen baseras på ett antal olika primärkällor samt beräkningsmodeller. En samlad kvalitetsbedömning är därför svår att göra. Kvaliteten på huvudaggregaten i bytesbalansen får anses vara god. I den finansiella balansen finns delposter som volymmässigt är väldigt omfattande samtidigt som de uppvisar stor volatilitet, främst portföljinvesteringar.

Historiskt har det tidvis förekommit betydande revideringar av dessa uppgifter. Tillförlitligheten sjunker ju fler detaljerade nedbrytningar som görs.

2.2 Osäkerhetskällor

Betalningsbalansen består av en mängd olika undersökningar vilket kan vara en källa till osäkerhet i statistiken. Det flesta är rapporter som tas in på månadsbasis, med fasta månadsrapportörer. Utgångspunkten är att de som är stora aktörer inom respektive område skall rapportera.

Utöver detta tillkommer en halvårsvis undersökning som avser ställningsuppgifter angående Portföljinvesteringar i utlandet. Direkta investeringar i utlandet och i Sverige samlas in via en årlig undersökning. Denna senare är en urvalsundersökning och beskrivs mer utförligt under rubrikerna nedan. Vidare modellskattas flertalet poster.

2.2.1 Urval

Betalningsbalansen består i stort sett av flera totalundersökningar där det förekommer cut off-gränser, vilket innebär att små aktörer inte undersöks. Cut-offs tillämpas för att minska uppgiftslämnarbördan i de fall där påverkan på statistiken är försumbar. Den halvårsundersökning som avser ställningsvärden i portföljinvesteringar är en totalundersökning med cut-offs medan den årliga undersökningen av direktinvesteringar är en urvalsundersökning. Vid totalundersökning med cut-offs görs ingen uppräknings vilken dock görs för urvalsundersökningen av direktinvesteringar.

Rampopulationen för svenska tillgångar i utlandet är alla företag som har gjort en direktinvestering i utlandet. Rampopulationen för utländska tillgångar i Sverige är alla företag i Sverige som, helt eller delvis, ägs från utlandet. Som urvalsobjekt används kluster av juridiska enheter (företag). I de flesta fall är kluster definierade som koncerner, i övriga fall är kluster intressebolag som bara består av en juridisk enhet. Urvalsramen stratifieras med avseende på typ av koncern, t.ex. stora aktörer inklusive banker och försäkringsbolag som är månadsrapportörer till SCB för betalningsbalansstatistik, och storlek. De storleksmått som används är i första hand rapporterad direktinvesteringstillgång året innan referensåret, i andra hand eget kapital och i tredje hand aktiekapital. De enligt storleksmåttens största koncernerna totalundersöks och bland övriga väljs slumpmässiga urval. Som observationsobjekt används juridisk enhet. Inom koncernerna observeras en eller flera juridiska enheter beroende på hur ägarförhållandena inom koncernen ser ut.

2.2.2 Ramtäckning

Såväl undertäckning som övertäckning ger upphov till mätfel vilket i sin tur ger upphov till en restpost i betalningsbalansen då den bygger på dubbel bokföring. Betalningsbalansen är sammansatt av en mängd olika undersökningar vilket gör att risken för problem med undertäckning respektive övertäckning ökar. Bland de koncerner som ingår i direktinvesteringsundersökningen har vissa täckningsbrister kunnat konstateras. Det innebär att koncerner som skall ingå saknas (undertäckning) och koncerner som inte skall ingå finns med (övertäckning). Ett exempel på

undertäckning är ett svenskt företag som har förvärvat ett dotterbolag i utlandet före eller under referensåret och som inte har rapporterat detta till SCB. Ett exempel på övertäckning är företag som gått i konkurs eller likviderats. Täckningsbristerna bedöms inte påverka tillförlitligheten nämnvärt.

2.2.3 Mätning

För de uppgiftslämnare som rapporterar till betalningsbalansen insamlas uppgifter med hjälp av ett elektroniskt frågeformulär. Som i alla undersökningar med frågeformulär, kan mätfel förekomma på grund av att en fråga missuppfattats och därmed besvarats felaktigt. Maskinella valideringskontroller omöjliggör dock viss typ av felrapportering. För vissa poster kan också kontroll av uppgifterna göras mot företagets årsredovisning.

2.2.4 Bortfall

Svarsfrekvensen varierar mellan undersökningarna som görs till olika delar inom betalningsbalansen. Till stor del är det totalundersökt med s.k. cut-off. Hanteringen av bortfallet som uppstår av cut offs varierar mellan insamlingarna till betalningsbalansen. Svarsfrekvensen i den årliga undersökningen om direktinvesteringar håller sig runt 90 %. Svarsfrekvensen i den halvårsvisa undersökningen om portföljinvesteringar ligger runt 97 %. Valet av metod för imputering vid bortfall beror på uppgiftslämnarens påverkan på statistiken. Vanligtvis imputeras föregående periods värde men det varierar också mellan de olika delarna i betalningsbalansen.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna samlas in med hjälp av flera undersökningar fördelat på delprodukt i betalningsbalansen och bearbetningen skiljer sig åt beroende på delprodukt. Samtliga företag lämnar information om deras transaktioner med utlandet och tillgångar/skulder till utlandet fördelat per land och i flera fall även sektor och valuta. Insamlade uppgifter kontrolleras av SCB och korrigeras vid behov. Vissa uppgiftslämnare kontaktas för kontroll/komplettering/ändring av oklara uppgifter. Ytterligare validitetskontroller genomfördes därefter maskinellt och manuellt.

Bytesbalansen innehåller delposter som uppvisar tydliga säsongsmönster. Några exempel är uppgifterna om varuhandel och resor. I samband med ordinarie kvartalspublicering redovisas därför en säsongrensad bytesbalans. För säsongrensning används metoden X-12-ARIMA som är utvecklad av U.S. Census Bureau. Det är en av Eurostats två rekommenderade standardmetoder för säsongrensning av officiella data. Den implementering som används är SAS PROC X12.

2.2.6 Modellantaganden

Ett flertal modellskattningar görs för olika delar inom betalningsbalansen och utlandsställningen. Anledningen till att vissa delar skattas istället för insamlas är dels för att minska uppgiftslämnarbördan eller för att insamlade uppgifter behöver bearbetas dels för att en del uppgifter inte är möjliga att samla in.

Nedan följer en beskrivning av de modellantaganden som SCB gör i framställningen av statistiken.

Statistiken sammanställs i löpande priser utan säsongrensning. Imputering vid bortfall görs beroende på uppgiftslämnarens påverkan på statistiken. Vanligtvis imputeras föregående periods värde men det varierar också mellan de olika delarna i betalningsbalansen. Om även föregående period saknas kan tidigare utveckling användas för att prognosticera värden.

Tjänster

Majoriteten av uppgifterna över handeln med tjänster kommer från tjänsteenkäten men ett fåtal poster som rör den finansiella branschen modellskattas. Courtaget, dvs förmedlingstjänsten vid handel med värdepapper beräknas utifrån den totala handeln per värdepappersslag. Den totala handeln, dvs omsättningen, bygger på inrapporterade transaktioner från uppgiftslämnare vilka är behäftade med en viss osäkerhet då felrapportering kan förekomma. Ett antagande görs om att nivån, den procentuella andelen, på courtaget är konstant.

Vidare skattas även FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured) vilket motsvarar räntenettet som är utlåningsräntor minus inlåningsräntor. Det är en komplex modellberäkning med flera svårigheter däribland framtagande av den referensränta som ska relateras till den verkliga räntan.

Modeller för beräkning av avkastning

Återinvesterade vinstmedel i direktinvesteringar skattas genom att dra bort utdelningar från den totala vinsten vilka både rapporteras på månadsbasis eller i den årliga direktinvesteringssenkäten. Den totala avkastningen baseras på prognos som är konstant under året. Resultatet fördelas schablonmässigt på land och bransch.

En liten del av avkastningen på räntebärande värdepapper samlas in och som komplettering beräknas ränta på såväl utländska som svenska värdepapper. Avkastningsindex appliceras på totala innehaven och fördelas sedan schablonmässigt på sektor och land. Även utdelningar på aktier och fonder modellskattas med en modell liknande den för räntebärande värdepapper. Innehav av svenska och utländska aktier samlas in på halvårs- respektive kvartalsbasis vilket gör att avkastningen övriga perioder baseras på prognos av ställningsvärden.

Avkastning på fonder skattas på motsvarande sätt med tillägget att utdelningarna antas återinvesteras i ny fondandelar.

Modeller för beräkning av direktinvesteringar

Ägande av svenskars fritidshus i utlandet respektive utlandets fritidshus i Sverige skattas med hjälp av resultatet av två tidigare oberoende undersökningar samt SCB:s egen statistik över utlandsägda fritidshus i Sverige.

Modeller för beräkning av portföljinvesteringar

Inom portföljinvesteringar görs en rad modellskattningar för att göra undersökningen heltäckande. Handel i svenska räntebärande värdepapper skattas utifrån emissioner samt förändringar i innehaven under månaden

vilka samlas in från uppgiftslämnare. Den del av svenska värdepapper som samlas in till nominellt värde marknadsvärderas med hjälp av en modell. Även skatt på aktieutdelningar modellskattas. Samtliga beräkningar baseras på ställningsvärden som samlas in från uppgiftslämnare. Vid eventuell felrapportering påverkas även modellskattningarna.

Insamlingens struktur för portföljinvesteringar bygger på antagandet om att svenska räntebärande värdepapper denominerade i SEK emitteras i Sverige, den del som emitteras utomlands antas vara försumbar.

Modeller för beräkning av övriga investeringar

Transaktioner i övriga investeringar skattas för MFI-sektorn (Monetära finansinstitut) utifrån information från Finansmarknadsstatistiken på SCB.

De modellberäknade värdena enligt rubrikerna ovan fördelas på sektor och land utifrån företagshistorik eller genom fördelning utifrån motsvarande poster där informationen finns.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Revideringspolicy för betalningsbalansen är enligt följande:

Vid publicering av kvartal 1 revideras närmast föregående 4 kvartal

Vid publicering av kvartal 2 revideras föregående 9 kvartal

Vid publicering av kvartal 3 revideras föregående 10 kvartal

Vid publicering av kvartal 4 revideras föregående 11 kvartal.

Undantagsvis kan ytterligare perioder revideras om det skett metodförändringar eller tillkommit nya data som ger en påtagligt förändrad bild av betalningsbalansen. Statistiken är slutlig vid publicering men revideras om upprättade uppgifter kommer in.

De poster i betalningsbalans och utlandsställning som består av prognosticerade värden ersätts med utfall när den årliga undersökningen för direktinvesteringar samt den halvårsvisa undersökningen för portföljinvesteringar är färdigställda. Detta sker vid publicering av kvartal 3 respektive kvartal 2 och 4.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Betalningsbalansen samlas in, sammanställs och levereras till olika intressenter månads-, kvartals- och årsvis. Uppgifterna ska vara SCB tillhanda senast den 15:e i månaden efter referensperiodens slut. I vissa delundersökningar förekommer längre svarstider.

Framställningstiden för betalningsbalansen som publiceras kvartalsvis är cirka 60 dagar. För vissa delar i betalningsbalansen kan den tiden variera mellan 2 och 5 månader. För de delar som inte är färdigställda vid den första publiceringen av statistiken görs ett antal skattningar.

3.2 Frekvens

Statistik produceras och rapporteras månads-, kvartals-, halvårs- och årsvis. Publicering nationellt sker också enligt ovan.

3.3 Punktlighet

Leveranser och publicering följer uppgjord tidsplan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiska centralbyrån producerar och publicerar Sveriges betalningsbalans och utlandsställningen på uppdrag av Sveriges riksbank sedan september 2007. Statistik rörande betalningsbalansen finns tillgänglig på SCB:s webbplats scb.se. Samtliga delar av betalningsbalans och utlandsställning finns tillgängliga i Statistikdatabasen. Äldre tidsserier finns publicerade i Excel.

Därutöver skickas statistikleveranser till:

- Europeiska centralbanken (ECB)
- Eurostat
- Internationella valutafonden (IMF) som publicerar s.k. SDDS-statistik (Special Data Dissemination Standard)
- Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)
- Bank for International Settlements (BIS)
- Världsbanken (WBG)

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Utöver den fritt tillgängliga statistiken på scb.se och genom Eurostat finns även möjligheten att på uppdrag, mot en avgift, göra ytterligare beställningar av statistiken. Detaljerad statistik medför dock risk för röjning av uppgiftslämnare. Därför finns begränsningar i vad som kan lämnas ut.

4.3 Presentation

Betalningsbalansen publiceras i Statistikdatabasen kvartalsvis och huvuddragen redovisas i en statistiknyhet. Därutöver finns ett fåtal äldre tidsserier publicerade i Excel.

4.4 Dokumentation

Framtagandet och designen av Betalningsbalansen finns dokumenterad i dokumentet Källor och metoder och dess kvalitet finns sammanfattad i dokumentet Beskrivning av statistiken. Samtliga dokumentationer finns tillgängliga på www.scb.se.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Betalningsbalansstatistiken följer de rekommendationer för statistiken som IMF ger ut i "Balance of Payments Manual" (BPM6). Nuvarande version av IMF:s manual är den sjätte i ordningen och statistiken publicerades för första gången enligt BPM6 i Sverige december 2014. I samband med detta ändrades också definitionen av ett flertal poster i betalningsbalansstatistiken. Insamlingen ändrades fr.o.m. 2013 och så långt möjligt och relevant gjordes också en sammanlänkning av data mellan perioden före och efter januari 2013. Dock kvarstår en del tidsseriebrott som inte har varit möjliga att överbrygga.

Sveriges medlemskap i EU har också inneburit vissa speciella krav på statistiken som inte kan jämföras med statistik från tiden före EU-inträdet. Det förekommer också tidsseriebrott på äldre perioder som kommer av tidigare manualbyten men även i vissa fall då metodbyten skett.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Betalningsbalansstatistiken har mycket god följsamhet mot de internationella rekommendationerna vilket gör jämförelser med andra länder möjlig.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Utrikeshandel med varor ingår som underlag i betalningsbalansen och statistiken kan därför användas i kombination med statistik över varuhandeln för att se underliggande varugrupper och geografisk fördelning. På grund av olika definitioner och avgränsningar skiljer sig de uppgifter som redovisas i Utrikeshandel med varor och betalningsbalansens handelsbalans åt. Något ytterligare som försvårar jämförbarheten inom detta område är att utrikeshandelsstatistiken med varor styrs av andra EU-förordningar än de förordningar som används av Betalningsbalansen.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Såväl utrikeshandel med varor som tjänster ingår som underlag både i SCB:s kvartalsvisa beräkningar av BNP samt betalningsbalansen. På grund av olika definitioner och avgränsningar skiljer sig de uppgifter som redovisas i BNP och Betalningsbalansen åt. En av skillnaderna är att Betalningsbalansen redovisar uppgifter i statistiskt värde medan man i Nationalräkenskaperna redovisar uppgifter värderade i fakturavärde, vilket resulterar i vissa värdemässiga avvikelser vid jämförelse.

En annan förklaring till att skillnader uppstår är att SCB ibland justerar utlandssektorn i Nationalräkenskaperna i syfte att få beräkningarna av BNP från användningssidan och produktionssidan att stämma överens. Sådana justeringar kan gälla såväl prisutveckling som värden i löpande priser.

En annan skillnad som gör att Utrikeshandeln med varor skiljer sig mot Betalningsbalansen rör merchanting, dvs. den del av trepartshandel som innebär att företag i Sverige köper produkter utomlands för att sedan sälja dem utan att först ta hem dem till Sverige. Enligt manualen BPM6 ska merchanting, dvs. differensen mellan inköp och försäljning, redovisas som varuhandel. Tidigare har denna marginal på affärerna räknats som en tjänsteexport. Förändringen innebär inget för handelsnettot totalt men den innebär att stora belopp flyttas från tjänsteexporten till varuexporten i redovisningen av betalningsbalansen. Merchanting redovisas även i nationalräkenskaperna men kommer från en annan källa vilket gör att diskrepanser finns.

Även definitionen av bearbetning enligt BPM6 som används i Betalningsbalansen är annorlunda än den som tillämpas i Utrikeshandel med varor. Bearbetning räknas i Betalningsbalansen numera netto, dvs. endast värdet av bearbetningstjänsten redovisas som export när det gäller bearbetning av utländska varor i Sverige respektive som import vid bearbetning utomlands. Dessa nettovärden fördelas som handel med respektive vara. Tidigare har värdet av hela varan redovisats när den passerar

gränsen såväl före som efter bearbetningen. Definitionen av bearbetning har alltså ändrats i betalningsbalansen. Eftersom utrikeshandelsstatistiken med varor redovisas enligt andra EU-förordningar kommer dessa förändringar inte att speglas i utrikeshandelsstatistiken med varor.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken tillhör inte Sveriges officiella statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

C Bevarande och gallring

Särskilda gallringsföreskrifter finns inte på betalningsbalansområdet.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftslämnarplikt föreligger med stöd av lagen om Sveriges riksbank (1988:1385) 6 kap. 9 §. Mer information finns också i Riksbankens författningssamling (RBFS 2002:4). Det innebär att det är en lagstadgad skyldighet att lämna uppgifterna till SCB. Riksbanken har rätt att vitesförelägga företag/organisation/myndighet som inte rapporterar.

E EU-reglering och internationell rapportering

Uppgiftsskyldigheten regleras även på EU-nivå genom följande förordningar.

Europaparlamentets och Europarådets förordning (nr 184/2005) om den Europeiska Unionens statistik över betalningsbalansen, export och import av tjänster samt direkta investeringar (OJ L35/23 of 8/02/2005).

Kommissionens förordning (EU) nr 555/2012 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 184/2005 om gemenskapsstatistik över betalningsbalansen, internationell handel med tjänster och utländska direktinvesteringar vad gäller uppdatering av uppgiftskrav och definitioner.

Europeiska centralbankens riktlinje 16 juli 2004 om Europeiska centralbankens (ECB) krav på rapportering av statistik över betalningsbalansen och utlandsställningen samt likviditeten i utländsk valuta. (ECB/2004/15) (2004/808/EG)

När det gäller insamling och bearbetning av betalningsbalansdata på EU-nivå finns en uppdelning av ansvaret mellan Eurostat och ECB. Eurostat ansvarar för kvartals- och årsvis statistik medan ECB mer fokuserar på kortperiodiska statistikuppgifter.

F Historik

År 1922 sammanställdes den första officiella betalningsbalansen av finansdepartementet på uppmaning av Nationernas Förbund, som ville ha uppgifterna till sin årliga "Statistics on Balances of Payments".

År 1927 tog kommerskollegium över arbetet med att sammanställa betalningsbalansen, som publicerades i Kommersiella Meddelanden fram till krigsutbrottet.

År 1947 återupptogs produktionen av betalningsbalansen, nu av Sveriges riksbank, som fortfarande har ansvaret för statistiken och för rapporteringen till IMF, OECD och BIS. Efter Sveriges inträde i EU har dessutom Eurostat och ECB tillkommit som mottagare av statistiken.

År 2007 utkontrakterade Riksbanken produktionen av betalningsbalansen till SCB. Riksbanken är fortfarande (2017) ansvarig myndighet. Årsvisa tidsserier finns sedan 1950 medan kvartalsvisa uppgifter finns från 1982.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Sveriges riksbank
Kontaktperson	Jyry Hokkanen
E-post	fornamn.efternamn@riksbank.se
Telefon	08 787 00 00
Statistikproducent	Statistiska centralbyrån
Kontaktperson	Nadia von Unge
E-post	fornamn.efternamn@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)